

Beslut

---

efter kvalitetsgranskning av stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling vid Apalby-skolan i Västerås kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Apalbyskolan avseende verksamhetens kvalitet gällande stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska att undervisningen i årskurs 4 genomförs på ett sådant sätt att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling bibehåller sitt intresse för skolarbetet och får möjlighet att nå längre. De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning arbetar lärare metodiskt vid planering och i undervisning för att ge elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling möjlighet att nå längre?
2. I vilken utsträckning ger skolans ledning stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området. I bilaga 2 finns beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. Granskningen genomförs i 30 skolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Apalbyskolan i Västerås kommun ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Apalbyskolan den 15-16 februari 2022. Besöket genomfördes av utredarna Jan-Erik Lipiäinen och Tomas Karlsson. Totalt sex intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn samt sex lektionsobservationer har genomförts.

Beslut:

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område.

- Rektorn behöver genom sin organisation skapa reella möjligheter för elevhälsan och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2022-11-23 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2019:5786) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande fyra områden:

- I vilken utsträckning lärarens *planering av undervisningen* (även) utgår från behoven hos elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning läraren ger elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling *tillräckliga utmaningar*.
- I vilken utsträckning de elever som nått långt/blir klara fort får *stöd för att komma vidare* i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning undervisningen *genomsyras av ändamålsenliga förväntningar* på elevernas förmåga.

Skolinspektionen bedömer att lärare genomgående arbetar metodiskt vid planering och i undervisningen för att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska ges möjlighet att nå längre.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande:

Granskningen visar att lärarna i sin planering utgår från de behov som elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling har. Lärarna beaktar till viss del elevernas tidigare prestationer, följer kontinuerligt upp elevernas kunskapsutveckling och reviderar sina planeringar utifrån det. Elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får utmanande uppgifter utifrån sin nivå. Undervisningen varierar genom att lärarna använder olika metoder och material och eleverna får möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper genom olika uppgifter. Elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får lärarstöd och återkoppling så att de kan komma vidare i sitt lärande. De får även uppmuntran för sina insatser och lärarna ger dem stöd att få en överblick över arbetet. Lärarna motiverar och ger även eleverna möjlighet att vidga sina vyer genom undervisningens innehåll och uppmärksammar både pojkar och flickor som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Lärarna har adekvata förväntningar på elevernas förmåga, och förväntningarna utgår genomgående från en aktuell bild av elevernas individuella kunnande och förutsättningar, vilket även kommer till uttryck i tilltal och bemötande av eleverna. Granskningen visar inget annat än att lärarnas undervisning är fri från uttryck för stereotypa före-

ställningar kopplade till elevers kön, socioekonomiska bakgrund och migrationsbakgrund. Lärarna arbetar med att ge uppmuntran och visar höga förväntningar på elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling och eventuellt saknar stöttning hemifrån.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Lärarnas planering av undervisningen

Granskningen visar att lärare planerar undervisningen på ett sådant sätt att det finns uppgifter och material som stimulerar och utmanar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervjuer med lärare, elever och rektor framgår att lärare regelbundet ser till att ha förberett material till elever som ligger långt fram, ibland med uppgifter kopplade till elevernas individuella utvecklingsplaner (IUP:er). Lärare gör även överväganden kring vilka uppgifter dessa elever kan arbeta med självständigt och vilka de behöver mer stöd med. Det finns en tydlig koppling mellan uppgifternas utformning och svårighetsgrad, samt de förväntningar lärare har på eleven. Lärare planerar även för att ställa öppna frågor vars syfte är att bidra till reflektion och problematisering. En lärare använder sig exempelvis av sokratiska samtal, medan en annan lärare berättar att vissa elever behöver stöd i att vidareutveckla sina tankegångar och att läraren därför planerar för att få tid att ställa resonerande och fördjupande frågor i samtal med enskilda elever. Kollegial samplanering av undervisningen sker i arbetslagen, men har enligt lärarna inte fokuserat på den aktuella elevgruppen även om de har diskuterat detta i samband med Skolinspektionens besök.

Granskningen visar vidare att lärare planerar och uppdaterar undervisningen utifrån sin kännedom om elevernas nuvarande prestationer. Av lärarintervjuer framgår att lärare i sin planering främst utgår från resultat från tester och screeningar i svenska, engelska och matematik vid höstterminens början, och att de i mindre utsträckning använder resultat från tidigare årskurser såsom det nationella provet i årskurs 3. Vidare säger lärare att elevernas kunskapsnivå framgår av resultat på uppgifter samt diskussioner i klassrummet. Lärare använder också information som framkommer vid utvecklingssamtal och i IUP:er för att skapa fördjupningsuppgifter för eleverna. Överlämningar från årskurs 3 beaktas dock i planeringen liksom vid organisering av nya klasser i årskurs 4 för att få jämna grupper utifrån elevernas kunskapsnivå, enligt rektorn.

Utmaningar i undervisningen

Granskningen visar att lärare genomgående ger elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling uppgifter som är utmanande utifrån deras kunskapsnivå och som ger eleverna möjligheter till både breddning och fördjupning. Bland de elevuppgifter som Skolinspektionen har tagit del av vid besöket finns flera uppgifter

som är öppna och som möjliggör såväl berikning som acceleration. Exempelvis har en av lärarna en mapp med så kallade IUP-uppgifter som är anpassade efter varje elevs behov och kunskapsnivå och som uppdateras kontinuerligt. Samtliga elever säger i intervju att svårighetsgraden i undervisningen är lagom och att lärarna uppmuntrar dem att tro på sin egen förmåga. Eleverna nämner flera ämnen och material som är utmanande, men lyfter särskilt fram matematiken där det finns övningar i läroboken och i arbetshäften med olika svårighetsgrader. Eleverna ger också exempel på uppgifter där de blivit utmanade, såsom när de har fått hålla i en egen matematiklektion eller haft frågesport om ett specifikt ämne. De säger att det finns utmanande uppgifter i de flesta ämnen och att studietakten är bra som den är. Av intervjuer med elever och lärare framgår också att det finns en medvetenhet hos lärarna om vikten av att låta elever arbeta i sin egen takt och inte behöva vänta in sina kamrater, även om flera lärare berättar att acceleration förutsätter att eleverna först har visat att de kan grundnivån. Lärare ger även exempel på hur de utifrån utvecklingssamtalen hittar områden där eleven kan utvecklas och ger möjligheter till fördjupningar utifrån elevernas intressen. Lärare berättar att de även har upptäckt elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling genom muntliga svar på lektionerna där elever har visat ett stort intresse för något ämne och besitter kunskaper som gör att läraren anpassar uppgifterna efter elevers behov.

Vidare visar granskningen att lärare använder flera olika metoder och material i undervisningen så att eleverna får möta en variation. Av intervjuer med elever och lärare framgår att elever får arbeta såväl individuellt som i grupp och gemensamt hela klassen med exempelvis övningar, experiment, texter, redovisningar och digitala läromedel och spel. Lärare beskriver att de varierar undervisningen och använder sig av praktisk-estetiska metoder i teoretiska ämnen. De ser även fördelar med grupparbeten där fler elever ges talutrymme. Vid Skolinspektionens observationer ses också att eleverna möter en variation av arbetsätt och metoder, exempelvis arbetade eleverna med experiment i grupp vid en av lektionerna.

Lärarstöd för att komma vidare i kunskapsutvecklingen

Granskningen visar att lärarna ger lämpliga former av lärarstöd för att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska få goda förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt. I intervju säger eleverna att de är väldigt nöjda med sina lärare. Om många inte förstår uppgiften så har läraren en genomgång av uppgiften med klassen. Eleverna berättar även att de får individuellt stöd att förstå uppgiften för att sedan själva hitta svaret på uppgiften och att de är nöjda med den stöttning som lärarna ger. Av intervju med lärare framgår att de ibland nivågrupperar eleverna, vilket enligt lärarna gynnar elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling, dels när de samarbetar med elever på liknande nivå men även genom att dessa elever kan vara drivande i ett grupparbete och bidra till ökat lärande genom att eleverna tänker tillsammans. Samtidigt beskriver lärarna att de är noga med att stämna av att elever känner sig tillfreds med den aktiva ledarrollen så att elever

som kommit långt i sin kunskapsutveckling inte ofrivilligt blir hjälplärare. Däremot framgår det av intervjuer med lärarna att även om de planerar för utmanande uppgifter så kan det vara svårt att hinna med att ge alla elever handledning då vissa elever behöver mycket stöd. Enligt lärarna är elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling inte alltid så självgående och kan behöva hjälp med studieteknik.

Granskningen visar också att lärare ger återkoppling till elever om hur de ligger till just nu och om hur de kan arbeta för att utvecklas ännu mer. Lärare ger i intervju exempel på att återkopplingen på öppna uppgifter är mer detaljerad och fördjupad för de elever som ligger långt fram, så att återkopplingen anpassas efter den nivå läraren bedömer att eleven ligger på. Av elevintervjuer framgår också att eleverna får såväl muntlig som skriftlig återkoppling med beröm och tips på hur eleven kan arbeta vidare med en uppgift. Detta bekräftas även i lektionsobservationerna där lärare ger återkoppling och framåtsyftande kommentarer kopplat till elevuppgifter. I de IUP:er som Skolinspektionen tagit del av framkommer att flera lärare, men inte alla, använder sig av framåtsyftande kommentarer och av intervju med rektor framgår att det varierar hur lärarna konkretiserar elevernas omdömen. Lärare säger dock i intervju att de beskriver elevernas kunskaper och ger omdömen på mer än godtagbar nivå i skolans dokumentationssystem, vilket även bekräftas i de IUP:er Skolinspektionen tagit del av.

Vidare visar granskningen att lärare uppmuntrar och bekräftar elever genom att ge dem erkänsla för tidigare ansträngningar. Eleverna berättar att lärarna arbetar aktivt med ett tillåtande klassrumsklimat där det är okej att svara fel och att lärarna ger uppmuntran och stöd vid svårigheter, vilket bekräftas av lektionsobservationer. Av lärarintervjun framgår också att det förekommer undervisningssituationer där elever stöter på motgångar, när de inte förstår direkt och får kämpa lite, vilket enligt lärare kan vara bra för de elever som i regel har lätt för att lära sig. Lärare motiverar resonemanget med att skolan även ska kunna utmana elever att våga försöka och utifrån dessa erfarenheter och med stöd av lärare utveckla inlärningsstrategier inför kommande studier i högre årskurser.

Granskningen visar att lärare ger stöd till elever för att få överblick över arbetet och hjälp med att prioritera. Av intervju med elever och lärare framgår att eleverna exempelvis ges stöd att förstå det övergripande målet med arbetsuppgifter. Vidare erbjuds läxhjälp en gång i veckan och mentorer har återkommande samtal med elever om deras studiesituation. Vid lektionsobservationerna framgår också att flera lärare avslutar sina lektioner med en kort muntlig utvärdering av lektionsinnehållet där eleverna får vara med och reflektera. I elevintervjuer framkommer att elever redan i årskurs 4 är medvetna om kommande betygssättning i årskurs 6. Detta resonerar rektorn om, att när lärarna tydliggör för eleverna vad som krävs på olika nivåer så kan det medföra att elever relaterar det till betyg och bedömning. En av lärarna arbetar dock aktivt för att motverka kopplingar till betyg genom att i skrivuppgifter uppmuntra eleverna till att öva och experimentera. Läraren säger att

det finns möjlighet till övning och utveckling under hela mellanstadiet genom att läraren ger utförlig och framåtsyftande respons på individnivå. Det finns, enligt lärare, behov av att arbeta mer med studieteknik för att göra den aktuella elevgruppen förberedd inför kommande kunskapskrav i högre årskurser.

Granskningen visar att läraren stöttar elever att ta sig in på nya områden genom det undervisningsinnehåll läraren presenterar. I såväl elevintervjuer som i lärarintervjun framgår att lärarna kan anpassa undervisningen utifrån elevernas förkunskaper och intressen samt genom elevers delaktighet. Lärare uppmuntrar även eleverna att dela med sig av sina kunskaper genom "veckans grej" där elever som blir färdiga snabbt med ordinarie uppgifter ansvarar för frågesport. Lärare berättar också att de relativt ofta kommer in på något sidospår baserat på spontana reflektioner från eleverna. Lärarna bryter då den ordinarie undervisningen under en stund och följer upp elevernas tankar och reflektioner kring ämnet. Elever berättar även att de exempelvis har ansvarat för delmoment på lektionerna. Genom att få ta ansvar och till viss del kunna påverka utformningen av arbetsuppgifterna så berättar eleverna att deras motivation för studierna har höjts. Härutöver visar granskningen att lärare uppmärksammar och ger både pojkar och flickor, som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, den ledning och stöttning de behöver. Lärarna säger att det förekommer att vissa flickor är tystare på lektionerna än pojkar och att de aktivt arbetar för att uppmuntra och uppmärksamma de elever som inte självmant tar plats i undervisningen, samt att de ger möjligheter för eleverna att visa sina kunskaper på olika sätt, såväl muntligt som skriftligt. Sammantaget har det i lektionsobservationer och i intervjuer med elever och lärare inte framkommit annat än att lärare uppmärksammar pojkar och flickor som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling i lika hög utsträckning.

Ändamålsenliga förväntningar

Granskningen visar att lärarna huvudsakligen har ändamålsenliga förväntningar på elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling och att förväntningarna utgår från en aktuell bild av elevernas individuella kunnande och förutsättningar. Av lärarintervjun framgår att lärarna har höga förväntningar på alla elever och särskilt höga på vissa elever, vilket tar sig uttryck i exempelvis en mer detaljerad återkoppling på vissa elevuppgifter eller att eleverna uppmuntras att dela med sig av sina kunskaper genom olika slags redovisningar. Lärare uppmuntrar eleverna att ställa frågor samt arbetar aktivt för att det i klassrummet finns en tillåtande attityd så att eleverna förstår att det inte finns "dumma frågor". Detta bekräftas av elever där samtliga i intervjun säger att det är okej att svara fel.

Granskningen visar inget annat än att lärarnas undervisning är fri från uttryck för stereotypa föreställningar kopplade till elevers kön, socioekonomiska bakgrund och

migrationsbakgrund. I såväl intervjuer med lärare som elever samt under lektionsobservationer framkommer inget annat att elever bemöts på ett likvärdigt sätt av lärarna.

Granskningen visar att lärarna verkar för att kompensera med uppmuntran och höga förväntningar för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling och som eventuellt saknar sådan hemifrån. Av intervju med lärare, nyckelpersoner samt rektor framgår att skolan erbjuder läxhjälp en gång i veckan för alla elever. Vid dessa tillfällen deltar även elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling men som har svårt att göra läxor hemma. I intervju med rektor framgår vidare att elevhälsan är observanta på om elever inte gör läxor och genomför då en kartläggning kring orsaker och hur skolan kan stötta eleven. Några elever berättar att de inte länge får läxor av sina lärare. Skolan ger även studiehandledning på modersmål vid exempelvis prov.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande tre områden:

- I vilken utsträckning skolans uppföljning av resultat ger underlag för genomförande och utveckling av undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för elevhälsa och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för lärare att – tillsammans eller på egen hand – genomföra och utveckla en undervisning som möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer att rektorn i flera avseenden ger stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling men att rektorn skapat få reella möjligheter för lärare respektive elevhälsa att systematiskt samverka kring och utveckla undervisningen för denna elevgrupp.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande:

Granskningen visar att rektorn i sin uppföljning av såväl undervisning som kunskapsresultat synliggör samtliga elever, men att de elever som riskerar att inte nå

målen för utbildningen prioriteras i diskussioner och analys. Det underlag som uppföljningen ger används till att utveckla undervisningen för alla elever men det finns inte något pågående utvecklingsarbete som specifikt riktas mot elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Vidare visar granskningen att rektorn har skapat rutiner för hur elevhälsans kompetenser kan bistå lärarna i att genomföra och utveckla en sådan undervisning. Granskningen visar dock att elevhälsan har begränsade möjligheter att arbeta tillsammans med lärarna för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Härutöver visar granskningen att det finns reella möjligheter för samverkan mellan lärare, liksom gemensamma rutiner, metoder och strategier till stöd för genomförande av undervisningen i stort. Däremot finns i nuläget inte något särskilt fokus på elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling i detta arbete. I nuläget saknas också kompetensutvecklingsinsatser inriktat mot gruppen elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling samt utarbetade kontaktvägar för samverkan och erfarenhetsutbyten med andra skolor kring denna elevgrupp.

Uppföljning av resultat

Granskningen visar att rektorn regelbundet följer upp kunskapsresultaten och att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling också synliggörs i uppföljningen. Det framgår av samtliga intervjuer att elevernas kunskapsresultat regelbundet följs upp och analyseras. Elever som ligger långt fram synliggörs i rektorns uppföljning av måluppfyllelse genom att det framgår vilka elever som har mer än godtagbara kunskaper. Rektorn säger även att dessa elever identifieras genom skolans strukturerade arbetssätt där lärare och speciallärare samverkar kring undervisningen kopplat till måluppfyllelse. Lärarna har även till uppgift, såväl individuellt som i grupp samt tillsammans med elevhälsan, att reflektera och utvärdera undervisningen med fokus på hur man kan stimulera elever till fortsatt kunskapsutveckling, vilket följs upp av rektor terminsvis. Personalen och rektorn diskuterar, enligt intervju med rektor, nyckelpersoner och lärare, en utveckling av undervisningen för att särskilt utmana även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Vidare framgår av intervjuer med rektor och lärare att man på skolan rutinmässigt följer upp måluppfyllelse uppdelat på kön, på huvudmannens begäran. Dock säger rektor och lärare att skillnaderna mellan pojkar och flickor inte är stora, och att man fokuserar på individer snarare än kön då fler faktorer än könstillhörighet kan påverka skolresultatet.

Granskningen visar att det på skolan inte finns något utvecklingsområde specifikt riktat mot den aktuella elevgruppen. Skolan har under läsåret haft som fokusområde att utveckla undervisningens kvalitet genom att implementera en tydlig lektionsstruktur och där lärarna planerar för variation och utmaningar vilket även gynnar elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling, enligt rektorn. Det finns dock inget pågående arbete riktat mot denna elevgrupp utan skolan har fokuserat mer på stödinsatser mot elever som inte når godtagbar nivå, i enlighet med direktiv

från huvudmannen. Vid överlämningar tas dock hänsyn till elevgruppen när nya elevgrupper ska utformas så att klasserna får en jämn kunskapsnivå, enligt rektorn.

Stöd för elevhälsan att samverka med lärarna

Granskningen visar att det finns rutiner för samverkan mellan elevhälsan och lärarna genom schemalagda regelbundna möten. Det framgår av intervjuer med lärare och elevhälsan att elevhälsan vid dessa möten har möjlighet att stödja lärarna i enskilda elevärenden eller med utformningen av undervisningen i syfte att möta alla elevers behov, inklusive elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Dock ligger elevhälsans fokus på att hjälpa elever som har svårt att nå målen. Av intervju med såväl elevhälsans representanter som lärare och rektor framgår att elevhälsan inte har ett riktat uppdrag att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Rektorn berättar dock att elevgruppen ändå fångas upp genom skolans samarbete mellan lärarna och elevhälsan, i synnerhet specialläraren.

Granskningen visar dock att elevhälsan har begränsade möjligheter att arbeta tillsammans med lärarna för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Tid finns visserligen avsatt för elevhälsan att delta i möten där elevers behov diskuteras. Av intervjuer framgår dock att fokus i dessa diskussioner oftare riktas mot elever i behov av stöd än elever som behöver extra utmaningar. Det framgår också att specialläraren handleder vissa lärare i val av metoder och material som kan gynna elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling men att detta inte sker på ett systematiskt sätt. Möjligheten för specialläraren att delta under lektioner är även begränsad på grund av tidsbrist.

Stöd för lärare i arbetet med undervisningen

Granskningen visar att det finns flera gemensamma rutiner, metoder och strategier till stöd för genomförandet av en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Rektorn organiserar lärarna i årskursvisa arbetslag vilket gör att det finns förutsättningar att samplanera en undervisning som stimulerar den aktuella elevgruppen. Av inskickat material framgår att lärarna har tagit fram ett dokument som beskriver hur undervisningen för elevgruppen kan bedrivas för att skapa samsyn och gemensamt arbetssätt. Detta bekräftas även i lärarintervjun. Lärare för dock mer informella samtal i kollegiet i syfte att utveckla undervisningen för dessa elever genom att de ger varandra tips på uppgifter och arbetssätt och diskuterar elevers behov av utmaningar. Skolan har även delat upp eleverna i årskurs 4 i tre klasser med färre elever i varje klass men såväl lärare som rektor säger att elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling inte är självgående utan ibland behöver mer handledning än vad som kan ges i stunden.

Granskningen visar att det inte finns utarbetade arbetssätt och organisation för att ta del av och implementera ny kunskap och forskning i undervisningen som särskilt

gynnar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Då skolan inte aktivt arbetar med riktade insatser gentemot den här elevgruppen så har det inte heller genomförts kompetensutveckling inom området, förutom enstaka föreläsningar om särbegåvade elever. Såväl lärare, nyckelpersoner som rektor menar dock att skolans pågående utvecklingsarbete gynnar alla elever, även elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling, exempelvis genom en tydlig lektionsstruktur och lärarnas planering av undervisningen med fokus på reflekterande frågor och uppgifter på olika nivåer.

Granskningen visar att lärarna har reella möjligheter att på olika sätt arbeta för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Rektorn har organiserat lärarna i årskursvisa arbetslag med möjligheter till samplanering. Genom att lärarna i årskurs 4 sitter nära varandra så möjliggörs även mer informella möten. I lärarintervjun framgår exempelvis att lärarna diskuterar undervisningen och elevgrupperna dagligen, även elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling.

Granskningen visar att det saknas utarbetade kontaktvägar och möjlighet till samverkan och erfarenhetsutbyten mellan den egna skolan och andra skolor kring elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Enligt rektorn förekommer det inte samverkan mellan skolor kring den aktuella elevgruppen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver genom sin organisation skapa reella möjligheter för elevhälsan och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Granskningen visar att rektorn inte har organiserat verksamheten så att elevhälsan ges reella möjligheter att samverka med lärarna kring undervisning som stimulerar och utmanar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Såväl rektorn som elevhälsans representanter uppger i intervju att elevhälsan inte har i uppdrag att bistå lärarna i deras arbete med elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, och inte heller att tillsammans med lärarna utveckla undervisningen för denna elevgrupp.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn organiserar verksamheten på ett sådant sätt att elevhälsans kompetens tas till vara vid utveckling och genomförande av undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. För att detta ska kunna ske behöver rektorn skapa reella möjligheter för elevhälsan

och lärare att samverka kring utbildningen så att de utvecklingsinsatser av undervisningen som görs på ett mer strukturerat sätt även möter behoven hos elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. I detta kan exempelvis ingå att bättre ta tillvara på lärdomar från lärares samverkan med elevhälsan för att bland lärare sprida goda exempel och utveckla undervisningen så att den i ännu högre grad möter den aktuella elevgruppens behov.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Jan-Erik Lipiäinen

Föredragande

Signerat av: Jan-Erik Lipiäinen

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Tomas Karlsson och utredare Anna Johansson deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Skolbesöket genomfördes den 15-16 februari 2022 samt en digital intervju med rektor den 18 februari 2022.

Apalbyskolan är en kommunal grundskola i Västerås kommun med undervisning i förskoleklass samt årskurserna 1-6. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor, som har ansvar för arbetet i årskurserna 4-6. Enligt rektors uppgift har 75% av lärarna som undervisar i årskurs 4 lärarlegitimation. Samtliga årskurser är under innevarande läsår fördelade på tre klasser och lärarna organiseras i arbetslag årskursvis. Enligt Skolverkets statistik för läsåret 20/21 var då det totala antalet elever 329, varav 52 elever gick i årskurs 4. Vidare var andel elever på skolan med eftergymnasialt utbildade föräldrar 67 % (jämfört med riket 61 %) och andel elever med utländsk bakgrund var 31 % (jämfört med riket 26 %).

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

---

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En gruppintervju med skolans nyckelpersoner
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skollagen

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 221) framgår att i detta ligger att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de barn och elever som har sämre förutsättningar. Skolan ska också ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människa.

2 kap. 25 §

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och att en utgångspunkt är att lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma faktorer. Vidare framgår att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper.

3 kap. 2 §

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling, för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 285) förtydligas att alla elever, även de som utvecklas snabbt, har rätt att få stimulans och utmaningar i skolarbetet. Även elever som lätt når kunskapskraven eller har speciella talanger har rätt att få en individanpassad undervisning och uppmuntran att nå ännu längre i sin kunskapsutveckling.

2011 års läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

I grundskolans läroplan anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skolans uppdrag

Vidare är skolans uppdrag att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.2 Kunskaper

Av läroplanen framgår även att skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Läraren ska bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande; stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan; organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

2.8 Rektorns ansvar

Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningens och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna bland annat får den ledning och stimulans som de behöver och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och

kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Bilaga 4: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med det utvecklingsområde som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde : Rektorn behöver genom sin organisation skapa reella möjligheter för elevhälsan och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?